

1769

Enefte Beh. af Lovf. ang. Børns og unge Menneskers Arb. i Fabriker m. m.

1770

saavel i Udvalget som jeg vil ikke sige med den ærede Minister, men dog med Indenrigsministeriet, hvorefter det fandtes nødvendigt, til Betegnelse af Meningen, at disse Ord „uden for Hjemmet“ bleve staaende i den omhandlede Sætning. Jeg lægger nu ikke nogen Vægt paa, om de staa der eller gaa ud, thi jeg tvivler om, at det vil have nogen stor praktisk Indflydelse, at denne Ændring er slet, men jeg vil blot hævde, at det ikke er med god Høie, at disse Ord ere udslekkede i det andet Thing, og at det var med god Høie, at de bleve staaende ved Lovens Revision ved 3die Behandling her i Thinget.

Om § 5, angaaende unge Menneskers Søndagsarbejde, antager jeg, at Diskussionen siden vil dreie sig, og jeg skal derfor ikke nærmere end alt slet udtale mig derom. Det vil ses, at § 7, som blev udslettet med stor Majoritet ved 2den Behandling og ikke blev optagen ved 3die Behandling, er bleven indsat i det andet Thing som § 6, hvori indeholdes den Bestemmelse, at Børn og unge Mennesker af Kvindeslægtet skulle under Arbejdet samt under Maaltiderne, hvor disse nydes paa Arbejdsstederne, holdes skilte fra Arbejdere af mandligt Køn, saavidt Arbejdets Bestaendighed og Pladsen tillader det. Jeg skal ikke igjen komme ind paa alle de Betragtninger, som have været gjort gjældende angaaende denne Paragraf. Det er min Overbevisning, at det ikke vil have nogen stor Betydning, at Arbejdere af forskellige Køn ere samlede under Arbejdet og Maaltiderne; de fleste Steder kan det vistnok ikke undgaaes, at de ere samlede, og der er mange Fabrikker, hvor det vilde være ensbetydende med at standse Fabrikken, om det forbydes, at unge Mænd og Kvinder kunne arbejde i samme Lokaler. Jeg har som sagt ingen Tro paa, at dette Forhold medfører nogen egentlig Skade, men hvad der er fuldkommen vist, er, at det i de fleste Tilfælde ikke uden den allerførste Mæmpe for Fabrikens Virksomhed kan forbydes. At dette Forbud altsaa staaer i Loven med den anførte Begrænsning, lægger jeg ikke megen Vægt paa; men, naar der andetsteds er anført som Grund for en saadan Bestemmelse, at man dog vilde undse sig for i de dannede Klasser at sammenblande Personer af forskellige Køn under Arbejdet, og at Lovgivningsmagten skulde forhindre, at der paa dette Punkt blev gjort Forskel mellem Dannede og Udannede, saa er det af den Slags Argumenter, som staa saa høit over min Horizont, at jeg slet ikke kan gribe dem. Jeg fatter det ikke, men i alt Fald vil jeg sige, at, enten disse

Personer under Arbejdet ere dannede eller udannede, saa har jeg ingen Tro til, at det vilde medføre nogen Skade, at de under Arbejdet eller i det Hele taget i Fabrikken komme sammen. Der er saa mange Dine, der holde Vagt, saa Meget, der holder Lånke og Handling i Lønne, at der ikke er Fare paa Færde. — De øvrige Ændringer, som ere foretagne, skal jeg ikke udtale mig videre om, men henholde mig til Erklæringen. Det vil ses, at der er foretaget en stor Mængde Rettelser med Hensyn til Sproget; disse Rettelser forekomme mig at være af meget forskellig Værd; i det Hele forekomme de mig at være temmelig uskadelige. I Titelen er forøvrigt gjort den Ændring, at det nu i Stedet for „fabrikmæssig“ skal hedde „fabrikvis“; det kan man godt sige, men hvorfor man, naar „fabrikmæssig“ i Titelen er urigtig, beholder det i § 1, hvor Ordet ogsaa forekommer, er ligeledes en af de Ting, som jeg ikke kan forstaa. Min Hovedbetragtning af Sagen er endelig den, at jeg gjerne ønsker, at Loven skal komme ud, fordi den er udgaaet fra en rigtig Lånke og et menneskekærligt Sind og kan have sin overordentlig gode Virkning til at hindre Misbrug, hvor disse findes. Ogsaa sætter jeg Pris paa Loven, fordi man i det andet Thing ved at negte den af Indenrigsministeren forlangte Bevilling til Arbejderkommissionen har gjort det vanskeligt ad denne Vej at tilvejebringe de Oplysninger om Arbejderforholdene, som jeg anser for høist nødvendig, og som jeg vilde have anset for ønskeligt vare komne tilstede, inden man havde forelagt dette Lovudkast, men som ogsaa nu vilde være af stor Betydning at faae, og kunne for en Del erhverves gennem det ved denne Lov indsatte Arbejdsinsyn. Det sker ganske vist ikke i den Udstrækning, som det kunde være slet, naar man havde havt Værksteder med under Tilsynet; men da der vil blive valgt 2 Mænd, som særlig have den Opgave at beskæftige sig med Arbejderforholdene, haaber jeg, at der ved disse Mænd vil kunne staffles mange værdifulde Oplysninger, som man nu savner. Med disse Bemærkninger skal jeg anbefale Lovforslaget uforandret til Vedtagelse.

Formanden: Inden Forhandlingerne gaa videre, bør jeg ikke undlade at gjøre opmærksom paa, at, uagtet Indenrigsministeren ikke endnu har kunnet forlade Folkethinget, har han dog ikke havt Noget imod, at vi gaa frem med hans Sager, saa meget mindre som Justitsministeren vil varetage hans Lær under Forhandlingerne. Hvad